

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра цивільного процесу

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**«Судові спори: актуальні проблеми матеріального та процесуального
права»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2022

Харків – 2022

Силабус навчальної дисципліни «Судові спори: актуальні проблеми матеріального та процесуального права» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2022. 14 с.

Розробники:

Попов Олександр Ігорович, кандидат юридичних наук, доцент

Жушман Максим Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент

Затверджено на засіданні кафедри цивільного процесу

(протокол № 9 від 08 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри – Гусаров Костянтин Володимирович, доктор юридичних наук, професор

Дані про викладачів

Назва навчальної дисципліни	Судові спори: актуальні проблеми матеріального та процесуального права
Статус навчальної дисципліни	за вибором студента
Викладачі	Попов Олександр Ігорович, к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу Жушман Максим Вікторович, к.ю.н., доцент кафедри цивільного процесу
Контактний телефон	(057) 704-92-70
E-mail	o.i.popov@nlu.edu.ua m.v.zhushman@nlu.edu.ua
Консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку

Анотація навчальної дисципліни

У межах навчальної дисципліни розкривається сутність судових спорів (litigation) як окремої сфери юридичної практики та зосереджується увага на актуальних проблемах застосування норм матеріального та процесуального права у судовій практиці вирішення спорів. Аналізується зміст і значення принципів і доктрин приватного права та їх застосування при вирішенні судових спорів. Розкриваються проблеми розмежування юрисдикції цивільних, адміністративних та господарських судів у судовій практиці.

Послідовно через аналіз специфіки окремих типів судових спорів розглядаються актуальні проблеми матеріального та процесуального права, які виникають у практиці розгляду судами цивільних, господарських та адміністративних справ. Зокрема, зосереджується увага на спорах, що виникають у сфері недійсності правочинів, земельних спорах, податкових та митних спорах та ін.

Поряд із наведеним, значна частина курсу спрямована на формування практичних навичок вироблення ефективної стратегії захисту прав осіб у судових процедурах, залежно від специфіки окремих категорій спорів.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи теоретико-прикладних знань у сфері розгляду і вирішення спорів судами різних юрисдикцій, вироблення основних умінь та навичок застосування норм матеріального та процесуального права у відповідній сфері, активізація аналітичної діяльності студентів, проведення науково-дослідницької роботи, а також опанування практичних навичок діяльності правника.

Завдання:

- формування теоретико-прикладних знань про судові спори як окремий пласт юридичної практики;
- опанування інструментарієм правника у сфері розгляду і вирішення судами спорів;
- зосередження уваги на прикладних аспектах розмежування судових юрисдикцій крізь призму судової практики та фундаментальних принципах окремих процесуальних порядків;
- вивчення актуальних проблем матеріального та процесуального права, які мають місце у правозастосовній діяльності;
- поглиблення знань та навичок складання процесуальних документів, а також аналізу матеріалів судової практики та вмінь застосовувати їх у практичній діяльності.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Цивільний процес», «Цивільне право», «Судочинство у господарських судах», «Процесуальні документи у цивільних справах».

Кореквізити: «Приватне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Публічне право: сучасні доктрини в судовій та правозастосовній практиці»; «Порівняльне правознавство».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

- РН НД 1. Розуміти специфіку судових спорів як окремої сфери юридичної практики.
- РН НД 2. Застосовувати принципи цивільного, адміністративного та господарського судочинства у практичній діяльності.
- РН НД 3. Орієнтуватися в системі законодавства, правових позиціях Верховного Суду та практиці Європейського суду з прав людини з питань, що стосуються окремих категорій судових спорів.
- РН НД 4. Характеризувати процесуальні механізми забезпечення єдності судової практики Верховним Судом.
- РН НД 5. Виявляти та стежити за актуальними проблемами судової практики у сфері вирішення спорів.
- РН НД 6. Виробляти стратегії захисту інтересів осіб у судових процедурах, залежно від специфіки окремих категорій спорів.
- РН НД 7. Інтегрувати знання про особливості касаційного перегляду судових рішень в межах різних процесуальних порядків.
- РН НД 8. Застосовувати доктрини приватного права у практичній діяльності.
- РН НД 9. Виявляти ознаки фразурдаторності правочинів та застосовувати відповідні знання у практичній діяльності.
- РН НД 10. Складати процесуальні документи у практичній діяльності, зокрема, у сфері судових спорів.

РН НД 11. Розуміти специфіку розгляду судами спорів про недійсність правочинів.

РН НД 12. Застосовувати принципи приватного права при тлумаченні договорів.

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання***

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Принципи приватного права в судовій практиці	Принципи приватного права в судовій практиці	12
2	Принципи адміністративного судочинства та юрисдикція адміністративних судів	Принципи адміністративного судочинства та юрисдикція адміністративних судів	12
3	Касаційне провадження: особливості розгляду адміністративних та господарських справ	Касаційне провадження: особливості розгляду адміністративних та господарських справ	12
4	Фраудаторні конструкції: судова практика	Фраудаторні конструкції: судова практика	10
5	Земельні спори: судова практика	Земельні спори: судова практика	10
6	Типові та зразкові справи в адміністративному судочинстві: судова практика.	Типові та зразкові справи в адміністративному судочинстві: судова практика.	14
7	Процесуальні документи у судових спорах: методика	Процесуальні документи у судових спорах: методика	10

	складання, судова практика.	складання, судова практика.	
--	-----------------------------	-----------------------------	--

***Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання***

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Принципи приватного права в судовій практиці	Принципи приватного права в судовій практиці	110
2	Касаційне провадження: особливості розгляду адміністративних та господарських справ		
3	Процесуальні документи у судових спорах: методика складання, судова практика.	Процесуальні документи у судових спорах: методика складання, судова практика.	

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, законодавчих актів зарубіжних країн;
- робота над кейсами з питань прийняття й виконання нормативних актів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів і тестування;

– виконання підсумкової індивідуальної роботи.

Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Судові спори: актуальні проблеми матеріального та процесуального права» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 31.07.2022).
2. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016. № 1402-VIII. Дата оновлення: 22.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> (дата звернення: 31.07.2022).
3. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 31.07.2022).
4. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2021 р. № 2768-III. Дата оновлення: 10.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14> (дата звернення: 31.07.2022).
5. Податковий кодекс України : Закон України від 02.10.2012 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 31.07.2022).
6. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. Дата оновлення: 19.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 31.07.2022).

7. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV. Дата оновлення: 06.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 31.07.2022).

8. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. Дата оновлення: 27.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15> (дата звернення: 31.07.2022).

9. Господарський процесуальний кодекс України : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. Дата оновлення: 07.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 31.07.2022).

10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. Дата оновлення: 16.07.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 31.07.2022).

Основна література

1. Цивільний процес : навч. посіб. / К. В. Гусаров та ін. Харків : Право, 2020. 390 с.

2. Цивільне право (частина загальна). Курс лекцій : навч. посіб. / І. В. Спасибо-Фатєєва та ін. Харків : ЕКУС, 2021. 448 с.

3. Правові позиції Верховного Суду у цивільних, господарських та адміністративних справах : практич. посіб. / уклад.: В. В. Комаров, Д. Д. Луспеник, С. О. Кравцов та ін.; за ред. В. В. Комарова, Д. Д. Луспеника. Харків : Право, 2019. 872 с.

4. Захист права власності. Правові позиції Верховного Суду: коментарі науковців / за заг. ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС. 2020. 496 с.

5. Недійсність правочинів: коментар судової практики / В. І. Крат та ін.; ред. І. В. Спасибо-Фатєєва. Харків : Право, 2018. 264 с.

Додаткова література

1. Гусак А. Litigation-тренди: юридичні послуги у сфері судового представництва. *Юридична газета. Лідери ринку 2019*. С. 97 - 98. URL: https://yurgazeta.com/content/UserFiles/Docs_new/282ea84635b13b8f4413a55c75809e5c.pdf (дата звернення: 02.08.2022).
2. Жушман М.В. Звернення стягнення на майно, права на яке не зареєстровано в установленому законом порядку. *Право і суспільство*. 2018. № 4 . С. 86 - 92.
3. Крат В. І. Значення добросовісності в цивільному обороті: огляд судової практики. *Добросовісність: доктрина & судова практика* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 342 - 360.
4. Крат В. Фраудаторність від Юстиніана. *Закон і бізнес*. 2021. № 28 (1534). С. 6.
5. Крат В.І. Судова практика з питань оспорювання правочинів і застосування судом норми ст. 13 ЦК про зловживання правом. *Зловживання правом* : зб. ст. / за ред. І. В. Спасибо-Фатєєвої. Харків : ЕКУС, 2021. С. 291-307.
6. Попов А.И. Механизм обеспечения единства судебной практики в гражданском судопроизводстве Украины. *Вестник гражданского процесса*. 2018. Т. 8. № 2. С. 221 - 238.
7. Попов О.І. Роль адвоката у забезпеченні єдності судової практики при розгляді цивільних справ. *Проблеми законності*. Харків, 2021 Вип. 154. С. 127 - 137.
8. Ткачук О.М. Земельний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду - Великої Палати та Касаційного цивільного суду (практика 2018-2019 років). Харків : Право, 2020. 206 с.
9. Ткачук О.М. Сімейний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду - Великої палати та Касаційного цивільного суду (практика 2019 року). Харків : Право, 2020. 200 с.

10. Ткачук О.М. Цивільний процесуальний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду - Великої палати та Касаційного цивільного суду (практика 2018-2019 років). Харків : Право, 2020. 106 с.

11. Ткачук О.М. Цивільний кодекс України: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду - Великої палати та Касаційного цивільного суду (практика II півріччя 2019 року). Харків : Право, 2020. 248 с.

12. Уркевич В. Господарські справи на розгляді Великої Палати Верховного Суду: підстави для передачі. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/125685-gospodarski-spravi-na-rozglyadi-velikoyi-palati-verkhovnogo-sudu-pidstavi-dlya-peredachi> (дата звернення: 02.08.2022).

13. Уркевич В. Процесуальні фільтри касаційного оскарження судових рішень у господарських справах. *Юридична газета онлайн*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/procesualni-filtri-kasaciynogo-oskarzhennya-sudovih-rishen-u-gospodarskih-spravah.html> (дата звернення: 02.08.2022).

14. Кібенко О., Уркевич В. Підходи Великої Палати Верховного Суду до визначення юрисдикційності спорів. *Судебно-юридическая газета*. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/164290-pidkhodi-velikoyi-palati-verkhovnogo-sudu-do-viznachennya-yurisdiksiynosti-sporiv> (дата звернення: 02.08.2022).

15. Уркевич В. Земельні спори фермерських господарств: практика визначення юрисдикції. *Судебно-юридическая газета*. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/145585-zemelni-spori-fermerskikh-gospodarstv-praktika-viznachennya-yurisdiksiyi> (дата звернення: 02.08.2022).

16. Уркевич В. Ю. Право постійного користування земельною ділянкою: проблеми теорії та практики. *Право України*. 2020. № 5. С. 143-157.

17. Уркевич В.Ю. Поновлення договору оренди землі: проблеми теорії та судової практики. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2020. № 3. С. 48 - 62.

18. Захаров О., Шевченко М. Земельна ділянка і два конкуруючі інтереси: позиція Верховного Суду. *Юридичний вісник України*. 2021. № 44/45. С. 20 - 21.

Інтернет-ресурси

1. Судова влада України - <http://www.court.gov.ua>
2. Конституційний Суд України - <http://www.ccu.gov.ua>
3. Єдиний державний реєстр судових рішень - <http://reyestr.court.gov.ua>
4. Верховний Суд. База правових позицій - <https://lpd.juscourt.com>
5. Законодавство України - <http://zakon1.rada.gov.ua>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри цивільного процесу. URL: <http://https://library.nlu.edu.ua/senmk/itemlist/category/57-kafedra-czivilnogo-proczesu.html>

Вимоги викладачів

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм

«Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/02/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf.

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Судові спори: актуальні проблеми матеріального та процесуального права» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквіумів.

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з

навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НЮУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов’язковий повторний курс		0 – 34